

Datum

24 maart 2021

Ons kenmerk

UTR-CVH-240321-001

Betreft / Onderwerp

Inbreng FNV tbv internetconsultatie Initiatiefwet Vergroten beslissingsruimte gemeenten bij terugvordering bijstand

Doorkiesnummer

088-3681834

Email contactpersoon

jessica.vanruitenburg@fnv.nl

Bijlage(n)

-

Geachte Kamerleden,

De FNV heeft met grote interesse kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel van de leden Bruins, Van Beukering- Huijbregts, Peters, Renkema, Jasper van Dijk en Gijs van Dijk houdende wijziging van de Participatiewet in verband met het vergroten van de beslissingsruimte van gemeenten bij het terugvorderen van bijstand. Deze initiatiefwet heeft tot doel de menselijke maat terug te brengen in de handhaving van de bijstand. Volgens de FNV is dit hard nodig, omdat er nu te hardvochtig om wordt gegaan met mensen in de bijstand. De FNV wil dat mensen niet langer buiten hun schuld om worden vermorzeld tussen de raderen van ondoorzichtige wetten en regels. Eerder heeft de FNV samen met partners succesvol geprocedeerd tegen Syri¹, een algoritme dat bijstandsfraude zou op moeten sporen en waarin etnisch werd geprofileerd. Begin dit jaar publiceerde FNV² de brochure 'Boeten zonder schuld' waarin geprotesteerd werd tegen het sanctiebeleid in de bijstand. FNV verwelkomt deze initiatiefwet, maar wil tegelijkertijd aangeven dat er meer nodig is om de bijstand menswaardiger te maken.

Inhoud initiatiefvoorstel

De initiatiefwet regelt in het kort twee zaken. Allereerst wordt de verplichting in de Participatiewet om de bijstand terug te vorderen en een boete op te leggen omgezet in een discretionaire bevoegdheid. Nu zijn gemeenten nog gebonden aan deze verplichting en kunnen ze in precare situaties niet anders dan terugvorderen en een boete opleggen. Door deze wijziging zouden gemeenten ook af kunnen zien van het terugvorderen en/of het opleggen van een boete of een lagere boete kunnen opleggen. Daarnaast krijgen gemeenten in de Participatiewet meer ruimte om van geval tot geval te bekijken of

¹ <https://www.fnv.nl/nieuwsbericht/algemeen-nieuws/2020/02/algorithmesysteem-syri-in-de-ban-na-uitspraak-recht>

² <https://www.fnv.nl/getmedia/65413a59-94be-49ff-b810-a10d0abc36d0/Boeten-zonder-schuld.pdf>

het terugvorderen en opleggen van een boete rechtvaardig en passend is. Volgens de indieners keert hier mee de menselijke maat terug in de Participatiewet.

FNV steunt deze wijzigingen, omdat op deze manier gemeenten de mogelijkheid hebben om niet terug te vorderen en geen of lagere sancties op te leggen. In schrijnende situaties heeft de gemeente de mogelijkheid om hier niet toe over te gaan en dat kan voorkomen dat mensen in een nog meer preciaire positie terecht komen. Tegelijkertijd blijft de FNV wel zorgen houden over het sanctiebeleid. De gemeentelijke beleidsvrijheid houdt in dat gemeenten hun eigen uitvoeringsregels gaan maken en alsnog streng kunnen optreden. Daarmee biedt deze initiatiefwet dus wel de mogelijkheid voor een meer menselijke uitvoering van het sanctiebeleid, maar geen garantie. De inlichtingenplicht blijft bestaan, terwijl veel bijstandsgerechtigden daarvan niet (volledig) op de hoogte zijn. Het sanctiebeleid is dus niet van tafel door deze initiatiefwet, maar hopelijk worden wel schrijnende situaties voorkomen.

Meer nodig om bijstand te verbeteren

De FNV ziet deze initiatiefwet dus vooral als een (noodzakelijke) eerste stap naar verbetering van de bijstand. Maar om de menselijke waardigheid in de bijstand, zoals bij de invoering betoogd door Marga Klompé, terug te brengen is naar de mening van de FNV meer nodig. Allereerst een verdergaande herziening van de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving (Stb. 2012, 462) en aanpassingen op de inlichtingenplicht. Vertrouwen in plaats van wantrouwen moet weer het motto worden bij de uitvoering van de Participatiewet.

Daarnaast horen mensen met een arbeidsbeperking niet thuis in de bijstand. Nibud constateerde eerder dat de bijstand te laag is om van rond te komen³. Daarom zou het sociaal minimum moeten worden verhoogd en volwaardig mee moeten stijgen met de stijging van het Wettelijk Minimumloon. Het zou mogelijk moeten zijn om te kunnen bijverdienen in de bijstand, zodat mensen makkelijker weer de weg naar betaald werk kunnen verdienen. Ook worden door de kostendelersnorm⁴ mensen de armoede in gedrukt. FNV pleit dan ook voor afschaffing van deze kostendelersnorm en van de verplichting tot een tegenprestatie of het volgen van allerhande onbetaalde re-integratie en leerwerk trajecten. Ook pleit de FNV voor de invoering van een wettelijke verdringingstoets zoals deze nu bij de Eerste Kamer ligt.

Tot slot,

Sinds de invoering van de wet zijn al vele mensen slachtoffer geworden van het hardvochtige sanctiebeleid. Er zou naast de voorgestelde aanpassing van de wet ook een regeling moeten komen voor mensen die nu al vanwege schendingen van de inlichtingenplicht hard zijn gesanctioneerd en in de schulden geraakt. De bestaande gevallen worden met deze wet niet geholpen en het zou goed zijn als er in de initiatiefwet ook voor hen een regeling wordt opgenomen.

³ <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/nibud-verhoog-bijstand-en-minimumjeugdloon/>

⁴ <https://www.fnv.nl/nieuwsbericht/algemeen-nieuws/2020/12/fnv-start-met-coalitie-petitie-kostendelersnorm-mo>